

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVI.

Celovec, petek, 3. september 1971

Štev. 35 (1520)

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSkih IZSELJENCEV:

Odločno protestiramo proti politiki dvojne mere in dvovrstne pravice

Zadnje nedeljo popoldne so se pri Voglu v Št. Primožu zbrali številni bivši pregnanci, da na tradicionalnem občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev izpričajo živo izseljeniško zavest ter manifestirajo nezlomljivo življenjsko silo slovenskega ljudstva na Koroškem. Prišli so posamezni zastopniki izseljeniških družin in prišle so cele družine, posebno razveseljiva pa je bila udeležba mladega rodu, ki je s tem jasno povedal, da hoče ostati zvest idealom, za katere so bili njegovi starši pripravljene doprinesiti največje žrtve — zvest narodu in materinemu jeziku.

Na občnem zboru, ki ga je vodil predsednik Lovro Kramer, se je podpredsednik Miha Baumgartner uvodoma spomnil umrlih sotrpinov, nakar je podal poročilo tajnik Rado Janežič, ki je kot glavno ter najdovajnejše področje delovanja Zveze slovenskih izseljencev poudaril skrb za ohranitev spomina na najtežjo dobo v zgodovini slovenskega naroda. To je bil čas, ko so naša ljudja zapirali, izseljevali, streljali in obešali; bil pa je to tudi čas, ko se je na smrt obsojeni slovenski narod uprl nasilju ter si z bojem in trpljenjem priboril pravico, da živi v svobodi kot enakopraven med enakopravnimi.

„Spomin na to strašno in hkrati veličastno obdobje v naši narodni zgodovini ne sme zbledeti; skrbeti moramo, da ga ohranimo živnega. Zato pa moramo v tej zavesti utrditi predvsem mladino, ki bo le tedaj, če bo poznala resnico o minuli dobi, lažje razumela tudi današnjo stvarnost. Potem bo razumela našo občutljivost in zaskrbljenost, če nam krogi, ki so že enkrat bili glavni krivci našega preganjanja, spet grozijo z dokončnim uničenjem slovenskega življa na Koroškem.“

V svojem poročilu je tajnik ZSI omenil tudi lanskoletno grožnjo v glasilu Heimatdiensta „Ruf der Heimat“ in dejal, da oblasti kljub zahtevam in prijavam niso našle vzroka za ukrepanje. Javno pozivanje na genocid, to je rododom, na iztrebljenje celega naroda, na Koroškem verjetno že spada med dovoljena sredstva narodnostnega boja — seveda, če je naperjeno proti Slovincem. Verjetno po isti logiki — je ugotovil tajnik ZSI — ravnavajo varnostne oblasti tudi pri vseh drugih protislovenskih izpadih, saj drugače ne bi mogli razumeti, da doslej niti v enem samem primeru od razstrelitve partizanskega spomenika v Velikovcu preko fizičnih napadov na slovenske ljudi in slovenske ustanove vse do najnovejših skrunitev partizanskih grobišč niso odkrile storilcev; pač pa so iste oblasti pokazale zelo veliko prizadevnost, ko so zasledovale slovenske mladince, ker so baje sodelovali pri tako imenovanih napisnih akcijah, s katerimi je bila Avstrija opozorjena na svoje se vedno neizpolnjene obveznosti iz državne pogodbe.

„Bivši slovenski pregnanci tukaj na tem našem zborovanju odločno protestiramo proti taki politiki dvojne mere in dvovrstne pravice; kot žrtve nacističnega nasilja pa še posebej obsojamo gnusna dejanja neodgovornih elementov, ki skrunijo spomin junaških borcev protifašističnega boja, katerih življenja so bila cena, s katero je Avstrija pla-

čala svojo zopetno svobodo in neodvisnost. Zahtevamo, da varnostne oblasti končno z odločnimi ukrepi preprečijo ponavljajoče se provokacije, da izsledijo storilce ter jih izročijo roki pravice, da pa

Volilni boj

SE JE URADNO ZAČEL

S 1. septembrom se je volilni boj za letošnje državnozbornske volitve, ki bodo kakor znano 10. oktobra, tudi uradno začel, medtem ko so se v minulih tednih na podlagi tozadnega sporazuma, ki so ga sklenile tri doslej v parlamentu zastopane stranke, politični agitatorji še precej zadrževali. Zato pa bomo v prihodnjih tednih v „koncentrirani“ obliki doživeli volilno borbo, ki bo po mnenju političnih opazovalcev tokrat še posebno ostra.

Pri tem je samo upati, da se bodo med volilnim bojem držali sklenjenega sporazuma, tako da se propaganda ne bo izrodila v osebne napade in obrekovanje, kar nujno obremenjuje tudi medsebojne odnose po volitvah.

ključje na odgovornost tudi znane in poznane hujškače, ki — kakor se je v Žrelcu ponovno izkazalo — s svojim žčuvanjem na narodnostno mržnjo pripravljajo tla za take zločine.“

Udeležencem občnega zboru je spregovoril tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter, ki je zavzel stališče k raznim važnim vprašanjem (njegova izvajanja objavljamo na posebnem mestu — op. ured.). Po diskusiji, v kateri je Janko Ogris iz Bilčova naglasil zlasli odgovorno nalogo mater, da vzgajajo svoje otroke v zvestobi narodu, je občni zbor ponovno izvolil dosedanj odbor s predsednikom Lovrom Kramerjem na čelu. Na deželnega poslanca Hanzija Ogrisa, ki je ponovno izvoljenemu predsedniku in odboru čestital z željo, da bi še naprej uspešno opravljal svoje delo, pa je bila naslovljena prošnja, da bi se tudi v deželnem zboru zavzel za potrebe in težnje slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Po končanem občnem zboru se je razvila prijetna domača družabnost, ki sta jo s pestrim pevskogodbenim sporedom obogatila pevski zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida pod vodstvom Hanzija Kežarja ter instrumentalni ansambel „Fantje izpod Obirja“ iz Železne Kaple. Če so navzoči posebno navdušeno sprejeli parizansko pesem „Na oknu glej obrazek bled“, potem je to le dokaz, da je med našim ljudstvom še živ spomin na čase, ko se je slovenski narod uprl smrtni obsodbi in si z velikimi žrtvami priboril pravico do življenja.

Sožitje v duhu tolerance

možno le med resnično enakopravnimi

„Vedno sem bil in bom za sožitje med Korošci obeh jezikov v duhu tolerance, pa naj bo to z ekstremne strani še tako zlobno komentirano. To nas ne bo odvrnilo od tega, da se ne bi vedno priznavali k duhu tolerance. Tisti, ki se v temi in megli zatekajo k hudobnim dejanjem, hočejo le motiti in uničiti dosedanj razvoj. Naša politika ima neomajen cilj — preteklost premagati in pod to preteklost potegniti dokončno črto. Pri tem nikomur ne dovolimo, da bi nas ovrnil.“

Tako je poudaril deželni glavar Sima zadnje nedelje v Globasnici, kjer so otvarjali novi gasilski dom. Posebej je zavzel stališča k tako imenovanim ponočnim akcijam in dejal, da te negativne dejavnosti nasprotujejo duhu tolerance. „Tako se vedno spet poskuša motiti dobro sosedstvo s Slovenijo in postaviti nove prepreke. Toda le mirno in dobro sosedstvo s Slovenijo koristi Koroški, koristi vsem prebivalcem naše dežele. Zato nikomur ne dopustimo, da bi motil to dobro sosedstvo.“

Ko je govoril o gospodarski zaostalosti južne Koroške, je deželni glavar naglasil, da bo zlasti gospodarsko in kulturno pospeševanje južne Koroške s strani dežele mirno sožitje tako okrepi, da ga nihče več ne bo mogel resno ogrožati. Sodelovanje nemških in slovenskih pevcev na svečanosti je imenoval jasen dokaz obstoja obeh jezikov na tem ozemlju, ob koncu pa je pozval obe narodni skupnosti, naj v duhu tolerance naprej sodelujeta ter ohranita stalni dialog in dosedanja pripravljenost za kompromis, kajti „le tako bomo dosegli, kar prebivalstvo južne Koroške želi in pri demokratskih volitvah vedno spet potrjuje: miroljubno, skupno nadaljnje delo vseh za domovino Koroško“.

Pozdravljamo besede deželnega glavarja, toda še bolj bi nas veselilo, če bi bil temu „nedvoumnemu stališču k problemu manjšinske politike na Koroškem“ dodal prava tako nedvoumno zagotovilo, da bosta dežela in država

PRED ZAČETKOM ŠOLE:

Zavedajmo se dolžnosti

KI JIH IMAMO DO SVOJH OTROK

Čez dober teden se bo tudi na Koroškem začelo novo šolsko leto in na južnem Koroškem bomo — kakor vsako leto v tem času — spet stali pred važno odločitvijo, ali naj bodo otroci obiskovali samo nemško šolo, ali pa bodo deležni pouka v obeh deželnih jezikih, kar je edino jamstvo, da bo sleherni otrok imel šolsko izobrazbo v svojem materinem jeziku, ki je v vsem kulturnem svetu tudi osnova vsakega šolanja.

Da bomo otrokom zagotovili šolanje v obeh deželnih jezikih, torej v materinem jeziku in v jeziku naroda-soseda, jih moramo po določilih manjšinskega šolskega zakona posebej prijaviti k dvojezičnemu pouku. Te prijave so možne ob začetku novega šolskega leta, zato izkoristimo možnosti, ki jih nam daje zakon.

Ne pustimo se vplivati od ljudi, katerim ni za mirno sožitje med obema narodoma v deželi, marveč samo za razdor in narodnostni spor. Najboljši odgovor narodnim nestrpnostem, ki bi hoteli izrinuti iz šole, iz cerkve in iz javnega življenja še zadnje ostanke slovenščine, bomo dali s tem, da bomo poskrbeli za čim večje število k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok.

Prijaviti je treba otroke, ki bodo začeli obiskovati ljudsko šolo, nadalje tiste, ki obiskujejo že višji razred ljudske šole, pa doslej še niso bili prijavljeni, prav tako pa tudi otroke, ki bodo iz ljudske šole prestopili v glavno šolo. Ustmene ali pismene prijave je mogoče izvesti v prvih desetih dneh po pričetku šolskega leta; prijave mora napraviti zakoniti zastopnik otroka, in sicer pri vodji šole.

Dajmo otrokom s prijavo k dvojezičnemu pouku možnost, da bodo ljubili svoj lastni narod in hkrati spoštovali druge narode. V naših razmerah bo to hkrati tudi najboljši prispevek k ohranitvi miru v deželi!

Desetletja že čakamo na izpolnitev obljub

Iz govora predsednika ZSO na občnem zboru izseljencev

Na nedeljskem občnem zboru Zveze slovenskih izseljencev je spregovoril tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, ki je uvodoma spomnil na obljubo izseljen-

cev, da želijo ostati zvesti jeziku in zvesti zemlji, ki jo hočejo ohraniti potomcem. To naj bo slovesna obljuba in zakletev ob 25. obletnici ustanovitve Zveze slovenskih izseljencev. Potem je naglasil:

„Ze iz tajnikovega poročila ste slišali, kako je prišlo do izselitve, kdo so bili krivci in kako so jo pripravljali že desetletja pred izvršitvijo. In kljub temu se danes vprašujejo in nam očitajo, zakaj se nismo udeležili proslave 50. obletnice plebiscita. Slovenski izseljenci najbolj vemo, zakaj tega nismo storili, zakaj tega nismo mogli storiti, kajti krivci naše izselitve so bili tam proslavljeni kot junaki, kot zaslužni borci za nedeljeno in svobodno Koroško.“

„Koroški Slovenci — je poudaril predsednik ZSO — pa jih poznamo kot tiste krivce, ki so ustvarili tukaj na Koroškem napačen pojem nedeljene dežele, ki so hoteli to deželo očistiti 'slovenske golazni'. Takih slovesnosti se tako dolgo ne bomo udeleževali, dokler ne bodo spremenili napačni pojem nedeljene Koroške, dokler bo ta 'nedeljena Koroška' le izgovor za velikonemško miselnost v duhu 'zmagaj v nemški noči', dokler ne bodo tej Koroški dali tisto resnično humano vsebino, ki bi jo morala imeti: da je dežela dveh jezikov, dežela dveh svobodoljubnih narodov.“

Nato je govornik spomnil na lanskoletno proslavo stoletnice tabarov, na kateri smo se spominjali vseh težkih žrtv, ki jih je doprinesel naš narod za obstoj in svoj svobodni razvoj. Nedvoumno smo povedali in izpovedali svojo življenjsko voljo; prosili in rotili smo

(Dalje na 5. strani)

Državna sredstva za pospeševanje turizma

Takšnega turističnega leta penzione za prihodnje po- kot letos naša država še ni letje.

V prvem polletju so v Avstriji zabeležili 30,9 milijona turističnih nočitev, od katerih je na inozemske turiste odpadlo 22,3 milijona nočitev. Na rezervirajo turistične sobe in osnovi teh podatkov pri zvez-

ni gospodarski zbornici računajo, da bo naša država dosegla letos okoli 88 milijonov turističnih nočitev, pri čemer bo delež inozemskih nočitev narasel na 66,5 milijona. S tem bo ta delež večji od celokupnega lanskega števila nočitev.

V zadnjih tednih je vlada turističnemu gospodarstvu prvič priznala status, ki ga že dolgo zasluži spričo svojega naraščajočega doprinosa k uspešnemu deviznemu gospodarstvu in aktivni plačilni bilance. V sodelovanju s zveznimi deželami in zveznim ministrstvom za finance je zvezno ministrstvo za trgovino, obrt in industrijo pred kratkim objavilo desetletni državni investicijski program za pospeševanje turističnega gospodarstva. Tak program so združena turističnega gospodarstva zahtevala že pred leti, toda prejšnja vlada te zahteve ni upoštevala; njene realizacije se je lotila šele socialistična vlada.

Celokupni investicijski program za pospeševanje turizma obsega vrednost 4,2 milijarde šilingov. Potrebna sredstva so na eni strani zagotovljena v vsakoletnem držav-

nem proračunu, na drugi strani pa v dotacijah iz ERP sklada. Iz državnega proračuna bo turistično gospodarstvo do leta 1980 dobilo 2,6 milijarde šilingov, iz ERP sklada pa 1,6 milijarde šilingov.

Investicijski program za pospeševanje turizma zvezne vlade je osredotočen na tri bistvena področja: na izboljšanje kvalitete uslug, na pospeševanje razvoja regionalnih središč turizma in na sodobni marketing v turističnem gospodarstvu.

Na področju izboljšanja kvalitete uslug bodo državna sredstva na razpolago za ureditev komfortnejših sob in za izboljšanje sanitarnih naprav v turističnih podjetjih. Z razpoložljivimi sredstvi naj bi se tekom petih let število turističnih sob povečalo za 20 tisoč. Na istem področju pa bodo sredstva na razpolago še za ureditev kopalnih bazenov in za objekte v svrhu pospeševanja tako imenovanega aktivnega dopusta.

Na področju pospeševanja razvoja regionalnih centrov turizma so državna sredstva predvidena za izboljšanje pogojev turizma v obstoječih turističnih centrih enako kot za ureditev novih turističnih centrov. Glavna sredstva je pri tem namenjena za izboljšanje pogojev za zimski turizem, kajti v državnem povprečju odpade okroglo 80 odstotkov turističnih nočitev na poletno in le 20 odstotkov na zimsko turistično sezono. Na Koroškem je to razmerje približno 93:7 odstotkov.

Milijarda ljudi v Aziji čaka na delo

Vprašanje brezposelnosti v manj razvitih deželah bo v prihodnjih letih še bolj pereče kot problem preskrbe za živili. To ugotavlja poročilo skupne konference Mednarodne organizacije dela (ILO) in Komisije za gospodarski razvoj pri OZN za Azijo in Daljni vzhod (ECAFE).

V prihodnjih letih se bo podvojilo število prebivalstva, sposobnega za delo. Če je danes v Aziji 1,15 milijarde ljudi med 15 in 64 leti starosti, potem jih bo leta 2000 že skoraj 2,3 milijarde, kar pomeni, da bi do takrat morali preskrbeti 1,5 milijarde novih delovnih mest.

Strokovnjaki so prišli do zaključka, da tudi naglo upadanje števila rojstev samo ne bo moglo rešiti vprašanja zaposlitve. V prihodnjih 15 letih bo narasla ponudba delovnih sil v nerazvitih deželah Azije za 50 odstotkov, to je več kot znaša odstotek naraščanja prebivalstva. Preiskave v sedmih azijskih deželah so pokazale, da je bilo že v zgodnjih šestdesetih letih 5 do 12 odstotkov prebivalstva nezaposlena, nadaljnjih 7,5 do 37 odstotkov pa premalo zaposlenega. Te razmere se od tedaj vedno bolj slabšajo; zlasti brezposelnost mladih ljudi postaja vedno bolj resno vprašanje.

Poročilo prihaja do zaključka, da nadaljnje poslabšanje položaja zaposlitve lahko preprečijo le na več področjih osredotočeni ukrepi razvojne politike. Pri tem dobiva poseben pomen uporaba delovnih tehnologij, ki je važnejša, kot so investicije kapitala.

V razvoju zaostali predeli sveta se bodo v bližnji prihodnosti morali torej spoprijeti še z marsikaterim problemom, kjer pa bodo zadovoljive rešitve mogli doseči le tedaj, če bodo deležni pomoči razvitega dela sveta.

Veleblagovnica Kastner & Öhler v Gradcu, ki ima za seboj že skoraj stoletno tradicijo, si je letos izmislila povsem novo in res originalno obliko propagande, da javnosti oz. oblikovalcem javnega mnenja, kakor splošno imenujejo tisk in druga komunikacijska sredstva, predstavi svoj novi blagovni katalog: Pod geslom „Veliko potovanje majhnih cen“ so se predstavniki podjetja v salonem vozu avstrijskih zveznih železnic odpravili na pot po Avstriji; pred povratkom domov pa so svojo turnejo razširili še na Slovenijo ter se ustavili v Ljubljani in Mariboru.

Kakor v ostalih deželnih glavnih mestih, tako so predstavniki veleblagovnice Kastner & Öhler tudi v Celovcu priredili tiskovno konferenco, povezano z modno revijo. Manekenke so predvajale zanimiv izbor modelov jesenske in zimske mode, zastopniki podjetja pa so nanizali vrsto podatkov tako posebej v zvezi z novim blagovnim katalogom za jesensko-zimsko sezono 1971-

72, pa tudi splošno o veleblagovnicah, ki nedvomno zavzema na tem področju častno mesto v avstrijskem merilu.

Blagovni katalog veleblagovnice Kastner & Öhler je že star znanec mnogih gospodinjev

bližno 130.000 priložnostnih kupcev.

Kaj vse je zajeto v tem katalogu, seveda ni mogoče natančno opisati v tem kratkem zapisu. Vsekakor bo kupec našel v njem v besedi in sliki predstavljenih

»Veliko potovanje majhnih cen«

na tisoče predmetov, bodisi s področja mode in tekstilij, ali za ureditev in opremo stanovanja, za gospodinjstvo, za šport in igro, za šolo in seveda za razne „konjičke“. Vmes je cela vrsta posebnih ugodnih ponudb, kot na primer kompletna smučarska oprema za izredno nizko ceno 898 šilingov, ali električni šivalni stroj za 1498 šilingov, pisalni stroj za komaj 998 šilingov itd. Med nadaljnje „posebnosti“ podjetja spada 12-mesečna garancija pri otroških oblekah; razumljivo pa ima veleblagovnica uvedene vse danes splošno

oveljavljene oblike trgovanja, kot so nakupi na obroke, možnost zamenjave blaga, dostava na dom (pri pohištvu in podobnih predmetih) itd.

In še nekaj podatkov o podjetju samem. Veleblagovnica Kastner & Öhler ima svoj sedež v Gradcu, od koder razpošilja blago po vsej Avstriji. Dnevno odpošlje povprečno 3500 paketov, pred večjimi prazniki pa se število poveča tudi na več kot 14.000 paketov na dan. Za hitro izvedbo naročil skrbi 480 uslužbencev v odpremnem oddelku, skupno pa ima podjetje okoli 2400 uslužbencev. Veleblagovnica Kastner & Öhler je članica medkontinentalne organizacije veleblagovnic, kar bistveno olajša ugodne dobave iz vseh delov sveta, medtem ko za kvaliteto blaga v veliki meri jamčijo tudi številne lastne delavnice.

Ob koncu le še naslov, na katerem je mogoče naročiti novi blagovni katalog: Kastner & Öhler, Sackgasse 7—13, 8012 Graz.

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Medtem ko so v Tokio odptovali predstavniki zunanega ministrstva, da tam uredijo vse potrebno za ertovitev diplomatskega predstavništva Avstrije v LR Kitajski, je na Dunaj prispelo kitajsko diplomatsko osebje, ki se prav tako bavi s pripravami za ureditev kitajskega veleposlanštva v Avstriji. Vse kaže, da bo veleposlanštvo LR Kitajske na Dunaju po številu osebja eno največjih, če ne največje v zahodni Evropi. Diplomatska delegacija išče namreč vilo s 60 sobami in sprejemnico za najmanj 400 ljudi; iz tega sklepajo, da bo veleposlanštvo štelu 200 do 250 ljudi. Za primerjavo: v Bernu ima Kitajska 13 diplomatov in 50 drugih uslužbencev, v Parizu 21 diplomatov in 130 drugih, v Haagu pa poleg treh diplomatov 70 drugih uslužbencev; Sovjetska zveza ima na Dunaju 43 diplomatskih predstavnikov, medtem ko jih ima Amerika 41.

BONN. — Predstavnik zahodnonemške vlade je izjavil, da bo Zahodna Nemčija že letos jeseni obnovila pogajanja s Češkoslovaško, pozneje pa jih bo začela tudi z Madžarsko in Bolgarijo. Po že sklenjenih sporazumih s Sovjetsko zvezo in Poljsko bo Zahodna Nemčija torej uredila odprta vprašanja tudi še z ostalimi vzhodnoevropskimi državami.

NEW DELHI. — Monsumska povodenj je opustošila severne in vzhodne predele Indije, kjer je po nepopolnih vesteh zgubilo življenje najmanj 600 ljudi, nekatera poročila pa navajajo celo več kot tisoč smrtnih žrtev, medtem ko je več milijonov ljudi ostalo brez doma. Veliko škodo je utrpelo tudi kmetijstvo; cenijo jo na najmanj 135 milijonov funtov šterlingov. Ker je povodenj v prizadetih pokrajinah porušila tudi domala vse komunikacije, je zelo težko dobiti natančne podatke o posledicah katastrofe.

MOSKVA. — Sovjetski državni predsednik Nikolaj Podgorni bo v začetku oktobra na čelu sovjetske partijsko-državne delegacije obiskal severnovietnamsko prestolnico Hanoi, kamor ga je povabila vlada DR Vietnam. Obisku pripisujejo velik pomen že zaradi tega, ker bo sovjetska delegacija obiskala Hanoi nekaj mesecev po tamkajšnjem obisku predsednika kitajske vlade Ču En Laja ter nekaj mesecev prej, preden bo ameriški predsednik obiskal LR Kitajsko. V zadnjem času je Moskva nekajkrat odločno poudarila, da je Sovjetska zveza pravi in največji prijatelj vietnamskega ljudstva.

BERLIN. — V ponedeljek je prišlo že do sedmega sestanka med visokim predstavnikom zahodnoberlinskega senata Müllerjem in državnim sekretarjem v vzhodnonemškem zunanem ministrstvu Kohrtom, ki sta razgovarjala o novih prehodih med obema deloma mesta. S tem se je končala diplomatska „predigra“ za pogovore med obema nemškimi državama o ureditvi tehničnih in praktičnih vprašanj za uresničitev okvirnega sporazuma o Berlinu. Za prihodnji ponedeljek je bil namreč določen tudi nov sestank vladnih predstavnikov Bahra in Kohla, ker računajo, da bodo veleposlaniki štirih velesil medtem podpisali okvirni sporazum in s tem prižgali „zeleno luč“ za pogajanja zahodnonemške vlade in zahodnoberlinskega senata z vlado Vzhodne Nemčije.

DJERDAP. — Graditelji hidroenergetskega in plovnega sistema Djerdap so prejšnji teden začeli montirati rotor šestega generatorja za zadnji agregat djerdapske hidroelektrarne na jugoslovanski strani Donave. Tudi ta rotor je izdelala tovarna „Rade Končar“ v Zagrebu.

LONDON. — Londonski Daily Express v svojem poročilu iz Moskve trdi, da so Sovjetska zveza in zahodne sile dosegle soglasje o sklicanju konference, ki bi bila posvečena zmanjšanju vojaških sil v Evropi. Časopis ve povedati, da bo pripravljani sestank za to konferenco že ta mesec v Jalti, sama konferenca pa naj bi bila v roku dveh mesecev. Uradno te vesti niso bile potrjene.

TOKIO. — Japonski zunanji minister Fukuda bo v prvi polovici septembra obiskal Washington, kjer naj bi predsednika Nixona povabil, da v začetku prihodnjega leta obišče Japonsko. To bi bil prvi obisk kakega ameriškega predsednika na Japonskem.

GORICA. — Neznani storilci so pred dnevi premazali s fašističnimi in protislovenskimi napisi spomenik padlim, občinsko poslopje in nekatere druge zgradbe v Slovodnjah. Najnovejši atentat so poleg Slovencev najostreje obsodile tudi razne italijanske demokratične organizacije, socialistični poslanec Loris Fortuna pa je v tej zvezi poslal posebno interpelacijo v rimski parlament.

KAIRO. — Dosedanja Združena arabska republika se na podlagi ustave nove federacije imenuje zdaj „Egiptovska arabska republika“.

Motorna vozila POPLAVLJAJO AVSTRIJO

V prvih šestih mesecih tega leta je bilo v Avstriji 146.814 motornih vozil na novo prijavljenih, od tega 112.005 osebnih avtomobilov in kombi-vozil. V primerjavi s prvim polletjem lanskega leta je število na novo prijavljenih motornih vozil naraslo za 41,2%, pri osebnih avtomobilih in kombi-vozilih pa celo za 55,8%.

Skupno je bilo v začetku tega leta prijavljenih v Avstriji okroglo 2.201.000 motornih vozil (od tega 1.197.000 osebnih avtomobilov in kombi-vozil); do konca letošnjega junija pa se je skupno število zvišalo na 2.287.000 oz. pri osebnih avtomobilih in kombi-vozilih na 1.273.000.

Mlada računalniška znanost je zajela vsa področja človekovega udejstvovanja

Minulo soboto se je v Ljubljani zaključil IV. kongres mednarodne federacije za obdelavo podatkov IFIP 71, katerega se je udeležilo več kot 2500 strokovnjakov, znanstvenikov in drugih gostov iz 49 dežel sveta. Na kongresu je bilo v šestih dvoranah prebranih v petih dneh 218 referatov, ki so zajeli najrazličnejša področja človekovega ustvarjanja, kjer se že bolj ali manj uspešno uveljavlja sicer še mlada, vendar kar dosti pomembna računalniška znanost. Hkrati pa je bila zaključena tudi razstava računalništva, ki je skušala na bolj poljuden način predstaviti to znanost širšemu krogu interesentov.

Na zaključni slavnosti, ki jo je obogatil balet zagrebškega gledališča, je dosednji predsednik federacije akademik A. A. Dobrodnicin predal posle novoizvoljenemu predsedniku prof. dr. Heinzu Zemaneku v Dunaju, katerega naloga bo pripraviti prihodnji kongres, ki bo čez nekaj let v Stockholmu.

Novi predsednik mednarodne federacije za obdelavo podatkov prof. dr. Zemanek je menil, da je že zelo razširjeno napačno mnenje, da računalnik vse ve, da zmoro vse, da zna tisto, kar človek ne zna. Še marsikaj se bo moralo zlomiti v prepričanju ljudi, je dejal prof. Zemanek, preden bodo prav doumeli računalniško tehniko, preden jo bodo znali zares uporabljati. „Kaj hočete — računalniška veda je mlada znanost, polna je neznanke, uporaba računalnikov pa je zajela vsa področja človekovega udejstvovanja.“

Da ne bi bilo pozabljeno

O dvojni morali, ki prihaja do izraza v odnosu do slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ter o dvovrstni pravici, ki vlada tozadevno na Koroškem in v Avstriji, smo že večkrat pisali in navajali neizpodbitne argumente za te trditve. V zadnjih dneh je prišlo v deželi ponovno do dejanj, ki so spet razburila duhove in znova v vsej jasnosti opozorila na to dvojno moralo in na to dvovrstno pravico.

Tukaj ne bomo govorili o teh dejanjih (o njih poročamo na drugem mestu — op. ured.), pač pa hočemo za oživitve spomina nanizati nekaj primerov iz prefeklosti, ki prav tako zgovorno pričajo o dvojni morali in dvovrstni pravici. In sicer bomo navedli iz vsakega leta le en sam primer, kajti če bi hoteli podati popolno kroniko takih dogodkov, bi morali izdati debelo knjigo.

■ 1946: Neznani storilci so oskrbnili partizanske grobove na pokopališču v Št. Jakobu v Rožu.

■ 1947: Slovenski mladinci postavljeni pred sodišče, ker so na občinskem poslopiju v Bilčovsu namesto nemškega nabili dvojezični napis.

■ 1948: Zavedni Slovenec in anti-fašist Lovro Kušej z Blata pri Pliberku umrl na posledicah fizičnega napada, ki ga je na njegovo družino izvedla skupina neofašističnih razgrajevcev.

■ 1949: Lepake slovenske mladine v Šmarjeti v Rožu so neznani storilci premazali s kljukastimi križi.

■ 1950: Koroška deželna vlada prepovedala javno zbirko za postavitve spomenika padlim partizanom v Železni Kapli.

■ 1951: Strupeni šovinisti so spremenili ljudsko štetje v neokusno komedijo, ki je žalila zdravi ponos in narodnostna čustva Slovencev.

■ 1952: Hranilnica in posojilnica v Podravljah zaradi nezasižane raz-

sodbe celovškega sodišča še vedno ni dobila povrnjeno posestvo, ki so ji ga nasilno vzeli nacisti.

■ 1953: Neznani zločinci so razstrelili spomenik 83 padlim partizanom na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu.

■ 1954: Po objavljanju umazanih pamfletov pod naslovom „Krvava meja“ v Kleine Zeitung je prišlo do fizičnih napadov na zavedne Slovence.

■ 1955: Na poslopiju gostilne Breznik v Pliberku so v noči 10. oktobra neznani storilci uničili slovenski napis in črke pometali na cesto.

■ 1956: V dneh okoli 10. oktobra so neznani storilci dvakrat zaporedoma izvedli atentat na dvojezični napis Hranilnice in posojilnice v Železni Kapli.

■ 1957: Neznani storilci so odstranili dvojezične napise na sedežu slovenskih organizacij v Celovcu ter

Hranilnice in posojilnice v Velikovcu.

■ 1958: Odstranjen je bil dvojezični napis na ljudski šoli v Št. Janžu v Rožu in ponovno izveden atentat na dvojezične napise na Blatu pri Pliberku.

■ 1959: Ponovno odstranjeni dvojezični napisi na sedežu ZSO in včlanjenih organizacij ter uredništva Slovenskega vestnika v Celovcu.

■ 1960: V Kleine Zeitung objavljena nevarna grožnja slovenski knjigarni v Celovcu (ki jo je potem policija stražila v dneh od 8. do 11. oktobra), na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu pa oskrnjeno partizansko grobišče.

■ 1961: Šovinistični izlivi nad slovenskimi dijaki v celovškem tramvaju.

■ 1962: Skrunitev židovskih grobov na šentrupertskem pokopališču v Celovcu ter partizanskih grobišč na južnem Koroškem.

■ 1963: Heimatdienst hujska proti Slovincem ter jim očita, da hočejo razkosati koroško domovino.

■ 1964: Na podlagi hujskanja in groženj protislovenskih organizacij oblasti ne dovolijo proslave 550-letnice zadnjega ustoličenja na Gospo-svetem polju.

■ 1965: V Beljaku na občnem zboru Abwehrkämpferjev po stari navadi hujskajo proti Slovincem in njihovim pravicam in s tem kršijo določilo § 5 člena 7 državne pogodbe.

■ 1966: Nemško-nacionalistični tisk na Koroškem in sploh v Avstriji začel divjo hujskaško gonjo, ker je bil v „Avstrijskem leksikonu“ priznan tudi obstoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

■ 1967: V Velikovcu zaženejo nemški šovinisti vik in krik, ker je bil na ljudski šoli v prvem razredu od 34 učencev eden prijavljen k dvojezičnemu pouku; s primernim „vplivanjem“ na starše so dosegli, da je bil razred kmalu spet „čist“.

■ 1968: Protislovensko hujskanje doseže nov višek. V nebrzdanih izpadih proti slovenski narodni skupnosti se hujskači poslužujejo tudi osebnih žalitev.

Kakor že povedano, so v tej kroniki zajeti le „izbrani“ primeri, ki pa dovolj jasno kažejo, kakšna je v resnici „koroška stvarnost“ v vseh povojnih letih. Pri tem pa bi bilo gotovo izredno zanimivo, če bi nam pristojne oblasti odgovorile na vprašanje, v katerih od navedenih primerov so izsledile storilce ter jih prijavile sodišču. Kolikor je razvidno iz poročil v koroškem nemškem tisku, nameravajo tako prijavo napraviti proti trem slovenskim mladincem, ker so baje sodelovali pri napisnih akcijah. Ali je to res že vse, kar so varnostne oblasti napravile za ohranitev miru v deželi? Skoraj ne moremo verjeti, zato bi nas zanimal odgovor s pristojnega mesta. Kajti zdaj je na vrsti oblast, da dokaže, da na Koroškem ne vlada dvojna mera in dvovrstna pravica!

Samo Avstrija in Francija . . .

Pred tedni je znani strokovnjak za manjšinska vprašanja dr. Theodor Veiter v celovski Kleine Zeitung objavil daljši članek, v katerem se bavi s pravno platjo tako imenovanih „napisnih akcij“. Pisec članka meni, da v smislu veljavnih zakonov takšno „privatno izvajanje avstrijske državne pogodbe“ sicer ni dovoljeno, vendar hkrati nedvoumno ugotavlja, da avstrijske in koroške oblasti še nikakor niso izpolnile obveznosti, ki jih imajo do manjšine.

Najbolj značilna za avstrijske in koroške razmere pa je nedvoumno zaključna ugotovitev dr. Veiterja, ki pod podnaslovom „Samo Avstrija in Francija“ dobesedno pravi:

„Sicer pa naj omenimo, da obstajajo na naslednjih območjih dvojezični krajevni napisi: Finska (finsko-švedski), Nordschleswig (dansko-nemški), Südschleswig (nemško-danski), Južna Tirolska (italijansko-nemški), Trst (italijansko-slovenski), Slovenija (slovensko-italijanski, slovensko-madžarski), Hrvaška (hrvaško-italijanski, hrvaško-slovaški), Španija (špansko-katalonski, vendar to le v redkih izjemnih primerih), Švica (nemško-francoski, francosko-nemški, italijansko-nemški, retoromansko-nemški, vse to le na jezikovnih robovih), Wales (angleško-waleški), Isle of Man (angleško-manški), Estonija (rusko-estonski), Letonija (rusko-letonski), Litva (rusko-litvanski), Kosovo (srbsko-albanski), Severnograško (romunsko-madžarski, za nemške oznake teče zdaj beseda), Ciper (grško-turški, turško-grški), Nizozemska (nizozemsko-frizijski, vendar samo v provinci Westfriesland-Leewarden).

Avstrija in Francija sta edini državi v svobodni Evropi, ki ne priznavata svojim etničnim manjšinam nobene oblike dvojezičnih napisov (krajevnih tabel).“

Torej zavzema Avstrija res zelo „častno“ mesto v Evropi. In potem se še najdejo ljudje, ki govorijo o „napadih“ na čast in ugled Avstrije, če se kdo drzne opozoriti na neizpolnjene obveznosti države. Ali ni Avstrija sama, ali niso avstrijske oblasti prve, ki v mednarodni javnosti spravljajo v nevarnost čast in ugled Avstrije kot pravne države!

Obisk muzejev

DOSEGA NOVE REKORDE

V prvem polletju 1971 so v avstrijskih muzejih zabeležili glede števila obiskovalcev rekorde, kot jih doslej še ne pomnijo.

Samo v državnih muzejih na Dunaju so v tem času zabeležili že skoraj 640.000 obiskovalcev, kar je za okroglo 160.000, torej za celo tretjino več kot v istem obdobju lanskega leta. Prvo mesto z ozirom na število obiskovalcev zavzema Avstrijska galerija, ki si jo v prvih šestih mesecih tega leta ogledalo 154.091 oseb (lani v istem času 70.203); na drugem mestu je muzej za uporabno umetnost, kjer so letos našli 58.463 obiskovalcev, lani v prvem polletju pa 29.064 obiskovalcev; nova galerija umetnostno-zgodovinskega muzeja pa je v prvih šestih mesecih tega leta pritegnila 10.972 obiskovalcev, medtem ko jo je v istem času lani obiskalo 4856 oseb.

Etnografski pojavi

ob stikališču raznorodnih jezikovnih skupin

V dneh od 14. do 18. septembra bo v Bovcu 18. kongres jugoslovenskih folkloristov. Pričakujejo, da se bo kongresa udeležilo okrog 100 strokovnjakov iz vse Jugoslavije in tudi iz inozemstva.

Spored kongresa je izredno bogat, saj bo na štirih plenarnih zasedanjih podanih kar 29 referatov domačih in tujih strokovnjakov; poleg tega pa bodo delovale še tri sekcije — za ljudsko glasbo, pripovedništvo in pesem, ki bodo obravnavale posebno, le ožjemu krogu strokovnjakov namenjena vprašanja.

Uvodni del kongresa bo namenjen etnografskemu prikazu gornjega Posočja in Beneške Slovenije ter so ustrezne referate pripravili D. Marušič, dr. A. Baš, dr. M. Matičetov in dr. P. Merku. Nadaljnji

slovenski predavatelji bodo dr. R. Hrovatin (o rastočem ritmu v pesmih na furlansko-slovenskem mejnem območju), dr. Z. Kumer (o posledicah vpliva sosednjine jezikovno različnih narodov na njih pesemsko izročilo), dr. V. Vodušek (o slovenski ljudski glasbi ob dotiku s kulturami sosednjih narodov) in dr. S. Vilfan. Poleg tega pa bodo predavali tudi priznani strokovnjaki iz drugih jugoslovenskih republik in tujih držav.

Udeleženci kongresa se bodo srečali tudi z ljudskimi pevci in godci (koroško petje jim bodo predstavili pevci iz Sel), ki jih bodo seznanili z ljudskimi napevi iz ozemlja, kjer se srečavajo slovensko, nemško in furlansko govoreči narodi.

STONE SVETINA

86

UKANA

DRUGA KNJIGA

„Molči, da ne boš preveč lagala. Pravite, da ste lojalni? Ha, vi pa lojalni! Vaju oba bi bil moral že davno zapreti in obesiti, brez zaslišanja, toliko masla imata na glavi,“ se je hehetal in ju prebadal z očmi, ki so sijale kot konice bajonetov in se ustavile na tistem, ki se je opravičeval. „No, govori, gospod, kar povej, kje imaš brata in oba sinova! Kdo naj verjame pravljici, da sta izginila v bombardiranem mestu? Jaz ne! No, kje je brat, kje?“ je renčal Wolf.

Mož je nekoliko pobledele in se otepal. „Ne vem. Že dve leti nisem slišal zanj.“

„He, prve dni, ko smo prišli, bi vas morali že izseliti. Vi, Blejci, ste navadne barabe, že dolgo vas poznam . . . Se boste že še prepričali, kaj znam, čeprav mislite, da sem neumen. Spoznali boste, da sem pameten jaz in vi neumni. Vse vem o vas. Od pušk, ki jih je mladina vzela iz jezera, do zvez, ki jih vzdržujete s komunisti in Angleži. Samo čakam vas, Judje,“ se je pijano krohotal. Iznenada pa se je zresnil:

„Zdaj se zgubita, dokler me ne popade jeza, in pustita mojo Zofi pri miru. In nehajte že zagovarjati lopove in jih spravljati iz zaporov! Le kdo se bo usmilil vaju, ko bosta zaprta?“

Domačina sta se poslovila in jo jadrno podedila domov.

Wolf pa se je kar naprej nalival. Ko sta ostala sama s hotelirko, mu je malo odleglo.

„Ali sem jima izprašil dušo?“ se je obrnil k njej.

„Preveč ste ju zastrašili, dragi Helmut. Vso noč ne bosta spala.“

„Ne preveč, ampak premalo! Začel bom zapirati vse od kraja. Dovolj imam podatkov!“

„Oh, prizanesite jim! Kdo vam bo potem dajal marke, če boste zaprli vse, ki kaj imajo?“

Ko mu je to dejala, se je za hip zresnil: „Molčite, neumnica. O tem, kar vas bom vprašal, niti misliti ne smete na glas.“ Nagnil se je k njenemu ušesu in šepnil v rahli duh parfuma: „Pri vas v hotelu stanuje kapetan von Graff. Kako je z njim?“

„Oh, očarljiv mladenič, zelo vljuden in dobrohoten. Medtem ko vas ni bilo, sem nekajkrat potarnala vpricho njega.“

„Saj ste nori, draga moj! Povsem nori! On se zanima za stvari, ki ga nič ne brigajo in so za vas zelo nevarne. Izogibajte se ga kot hudič križa, če ni že prepozno.“

Hotelirka je osupnila in srce ji je začelo hitreje utripati. Mežikala je z omamljenimi očmi, razočarana nad svojo bistrostjo, in dejala:

„Saj vas sploh ne razumem, Helmut.“

„Helmut sem samo jaz in nihče drug. Ne bodite navivni, če vam je kaj za glavo in za hotel. Pustiva to, zdaj veste. Navijte gramofon in mi nekaj zapojte. Rad bi pozabil na vse, prav na vse, in mislil le na nič, tisti veliki nič, moja mala, ki se nam vsem vedno izmuzne iz rok.“

Wolfu je omahnila glava, da so mu pred očmi zablesale slike, lesteneč, macesnovo pohištvo in zavese, ki so do tal zastirale okno.

„Tisto moje zavrtite in zapojte mi!“

Plošča se je zavrtela, zadonel je zvonek ženski glas:

Es geht alles vorüber, es geht alles vorbei . . .

Wolf je pritegnil s svojim globokim, raskavim glasom in tudi gospa je poskusila. Nagnila se je k njemu. Njegova težka glava ji je omahnila na prsi.

Ko je šla zamenjat ploščo, se je major dvignil in z enim samim zamahom pomedel z mize steklenico z vinom in vse kozarce.

„Kaj je, Helmut?“ je planila.

„Nič ni! . . . Blazno sem pijan in nesrečen. Želim si, da bi se ves svet spremenil v črepinje. Dajte, prinesite kaj novega!“

Spet je prinesla vino in kozarec.

Na, meči jih v steno, če sočustvuješ z mano, Zofi!“ Hotelirka je bila omamljena in toliko prisebna, da je ugodila vsaki njegovji želji.

Ko sta razbila vse, jo je major objel kot kakšen igralec tik pred koncem tragedije. „Kje imaš še kaj, Zofi, da razbijeva v kosce, da bova videla, kako naj bi se razletel ta nori svet!“

Odpeljala ga je v kuhinjo. Opotekaje ji je sledil in pel:

Es geht alles vorüber . . .

Motne oči so uzrle kuhinjo s kamnitim tlakom. Zofi je odprla kredenco:

„Tu, Helmut, tu je svet, ki ga lahko razbijeva na kosce.“

Segla je po kupu krožnikov in jih spustila na tlak. Zažvenketalo je, kot bi v zboru zajakali otroci.

„Krasno!“

„Čudovito!“

Desetletja že čakamo na izpolnitev obljub...

(Nadaljevanje s 1. strani)

sosedni narod, da bi končno razumel, da hočemo tudi koroški Slovenci živeti svobodno in enakopravno. Toda izgleda, da tega našega opozorila niso razumeli, kajti po lanskem 10. oktobru se je v odnosih med manjšinskim narodom in večinskimi narodom toliko spremenilo, da tega ne moremo prezreti. Država bo morala čimprej pristopiti k stvarnemu reševanju odprtih vprašanj, je naglasil predsednik ZSO. Kam vodi nereševanje odnosa zamudno reševanje, doživljamo vedno spet na novo. Pravice, ki jih terjamo koroški Slovenci, so jasno zapisane v senžermenski pogodbi, v avstrijski ustavi in v členu 7 državne pogodbe. Vendar zdaj že trideset let čakamo na izpolnitev obljub, ki jih je dala država, in celo petdeset let na izpol-

nitev obljube, ki jo je leta 1920 dala dežela na Gosposvetskem polju — da hoče koroškim Slovincem dati pravice, da se bodo lahko svobodno razvijali. Petdeset let se v tej smeri ni zganilo skoraj ničesar in sedaj se čudijo, če so naši ljudje postali nestrpni.

„Drži, da napisi niso naša bistvena zahteva, so pa brez dvoma preskusni kamen, ali je avstrijska družba sploh pripravljena javno priznati prisotnost slovenske narodne skupnosti na njenih avtohtonih tleh. Zoločna reakcija na napisne akcije na žalost kaže, da te pripravljeno-sti v avstrijski družbi očitno ni. Komu že morejo škodovati napisi! Pred tridesetimi leti so točno vedeli, kje živimo koroški Slovenci. Od skrajne slovenske vasice pri Šmohoru gor do Kostanj in Djekš so našli naše zavedne ljudi in jih izse-

lili. Danes pa nočejo vedeti, kje živimo, da bi nam lahko dali pravice, ki so nam zapisane v državni pogodbi. Naj potem vsaj tam dajo tiste pravice, kjer mislijo, da nesporno živimo. Vendar ne more biti dvoma, da je na Koroškem še kje kakšen kraj, kjer morajo priznati, da koroški Slovenci nesporno obstajamo. Zakaj tam ne napravijo dvojezične napise! Zakaj tam ne dajo tiste pravice, ki so nam zagotovljene! Naj končno enkrat povedo, kako in kje si zamišljajo uresničitev člena 7 državne pogodbe, kako daleč mislijo, da koroški Slovenci že sezemo. Pred 30 leti, ko so nas selili, smo koroški Slovenci živeli na svoji podedovani zemlji in v teh krajih živimo tudi danes. Če pa mislijo, da so v teh 30 letih našo zemljo že ponemčili, potem jim moramo dokazati, da še živimo.”

prej molčalo. Niti prej niti danes te pomoči ni dovolj, vendar je javno dodeljena pomoč korak naprej in smo prepričani, da bo država končno razumela, da narod, ki živi in hoče živeti, ob stalnem zapostavljanju ne more sam iz svojega še več žrtvovati za povečanje in poglobitev kulturne dejavnosti. Koroški Slovenci zato zelo jasno zahtevamo, da država končno uresniči tudi tiste obveznosti, ki jih je sprejela v senžermenski pogodbi že pred 50 leti — da bo dala Slovincem primeren delež tako v državnem in deželnem proračunu, kakor tudi v proračunih občin.”

Pri vsem tem pa moramo, kakor je dejal predsednik ZSO, koroški Slovenci tudi sami vedeti in jasno povedati, kaj hočemo. Če v zadnjem času gledamo naš tisk, se večkrat zdi, da sami ne vemo, kaj hočemo, da eden pobija tisto, kar drugi skuša ustvarjati. Moramo enotno nastopati in pokazati, da imamo enotne želje in enotne zahteve. Ne gre pobijati vrednosti razgovorov z vlado, čeprav do danes morda še nismo dosegli tistega, kar si želimo. Vendar je to v današnji družbi edina pot za reševanje odprtih vprašanj; v pogovoru, v diskusiji in v pogajanjih moramo iskati rešitev, vendar moramo za temi pogovori stati vsi enotni kot en mož.

Priznati morajo našo prisotnost

Kot poglobitve zahteve našega ljudstva je govornik poudaril enakopravne pogoje v gospodarskem in kulturnem življenju ter v splošnem družbenem razvoju. To so zahteve, ki jih koroški Slovenci vedno spet postavljamo; postavili smo jih v skupni spomenici, ponavljamo jih pri vseh pogovorih z vlado in jih bomo ponovno spet nedvoumno in jasno povedali pri predstoječem razgovoru na Dunaju.

V nadaljnjem izvajanju je predsednik ZSO menil, da se je treba vprašati, kje pravzaprav smo koroški Slovenci danes resnično prisotni v avstrijski družbi? Ko so lani praznovali 50. obletnico plebiscita, ni padla niti ena sama beseda o koroških Slovincih; torej za te kroge očitno nismo prisotni v tej naši podedovani domovini. In če se ozremo v zgodovino: ali smo prisotni v celovškem muzeju; kje najdemo eno samo besedo, eno samo opozorilo, da je to ali ono iz slovenskega ozemlja? Ne v celovškem muzeju in ne v muzeju na prostem pri Gospej Sveti, ne v deželnem arhivu niti v zgodovinskem časopisu „Charintia“ ni besede o obstoju in prisotnosti koroških Slovincov.

„Našo prisotnost morajo priznati, potem se bo brez dvoma našla možnost skupnega sporazumnega reševanja. Končno naj javno priznajo obstoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Mimo te

zahteve koroški Slovenci ne moremo. Nismo pa taki, da ne bi priznali tudi nekaj znakov dobre volje. Pozdravljamo, da je že za jutri dan štart za gradnjo poslopja slovenske gimnazije v Celovcu. Pozdravljamo, da so naši kmetijski šoli podelili pravico javnosti, če nam že niso dali javne šole. Brez dvoma je to korak naprej in ne smemo samo kritizirati, če ni prvi dan vse tako kakor bi želeli; prepričan sem, da je sedaj večja možnost, doseči za to šolo tudi finančno pomoč. Pozdravljamo, da so se ob snovanju nove revije „Im Schnittpunkt“ spomnili, da živimo v tej deželi tudi Slovenci in da je treba tudi nje pritegniti k sodelovanju. To so znaki, da se le ustvarja nova miselnost, znaki, da počasi uvidevajo in vidijo potrebo, da je treba priznati prisotnost slovenskega človeka na avtohtonih koroških zemljah.”

Potem je predsednik ZSO opozoril na dvojno moralo, ki vlada v avstrijskem javnem mnenju. Če nekdo prilepiti ali pripise poleg nemškega krajevnega imena še slovensko označbo kraja, potem je vik in krik v vsem avstrijskem tisku. Če pa nam sovražni elementi pomažejo in skrunijo spomenike padlim partizanom, potem je vse mirno, potem nihče ne obsoja teh gnusnih dejanj. Kdaj se je kdo

oglasil, da je treba končno najti vse tiste storilce, ki so skozi desetletja zagrešili zločinska dejanja proti koroškim Slovincem? Kdaj bodo izsledili krivca, ki je razstrelil partizanski spomenik v Velikovcu; kdaj storilce, ki so pomazali partizanske spomenike v Grebinju, v Zrelcu in sedaj na Reberci? O tem nihče ne piše in nihče ne kriči, da je treba krivce končno izslediti in postaviti pred sodišče. Koroški Slovenci smo proti taki dvojni morali, ob kateri pa se vidi, da tudi tisti, ki se sicer imajo za velike prijatelje Slovincov in bi radi svoj listič in svoje pisanje prikazali kot vzor humanosti, ne gledajo nič drugače, kadar gre za naša bistvena vprašanja, za naše življenjske pravice.

„Vendar smo koroški Slovenci pošteni in korektni, da priznamo in pozdravljamo vse pozitivno, kar je bilo storjeno za reševanje našega vprašanja. Pozdravljamo razgovore z vlado; v kratkem stojimo spet pred takim razgovorom in želimo, da bi oblast tokrat pokazala, da je dejansko pripravljena izpolniti nekaj bistvenega in nam dati tisto, kar nam koristi za naš obstoj in nadaljnji razvoj. Pozdravljamo, da je vlada koroškim Slovincem končno dala javno čeprav skromno finančno pomoč in sem proti temu, da se kritizira vlada, ki je to pomoč dala javno, medtem ko se je

Pokažimo več odločne volje in odpornosti!

Ob koncu je predsednik ZSO naglasil, da moramo pri vsem tem tudi sami pokazati svoj ponos in svojo življenjsko voljo. „Dokler se ne bomo osvobodili občutka manjvrednosti ter pokazali, da smo ponosni na svoje poreklo, ponosni na svoj jezik, tako dolgo nas tudi tujci ne bodo razumeli, tako dolgo nas tudi večinski narod ne bo upošteval. Odločno in jasno moramo postaviti svoje zahteve in se ne smemo bati. Koroški Slovenci smo v zadnjih desetletjih, v najtežji dobi naše narodne zgodovine pokazali, da znamo, kadar gre za obstoj, prijeti za orožje in se boriti za enakopravnost. Zakaj ne bi tudi danes, v miru, pokazali več odločne volje in odpornosti, več junaštva in ponosa!”

Noben narod ni dobil pravic in svobode na krožniku, ampak se je

Govorec o drugih važnih vprašanjih, je govornik opozoril na nazadovanje števila otrok, prijavljenih k dvojezičnemu pouku, ter poudaril, da je treba mobilizirati vsakega našega človeka, da bo prijavil svoje otroke, kajti šele potem bomo lahko še bolj odločno zahtevali novo, bolj humano in bolj pravično ureditev. „Sami moramo storiti, kar moremo, potem lahko tudi od drugih zahtevamo, da storijo, kar morajo!” Glede načrtovane združitve občin je predsednik ZSO dejal, da gre za potrebe, ki jih narekujejo sodobni gospodarski in splošni družbeni vidiki in se tem nujnostim tudi koroški Slovenci ne moremo upirati. „Jasno pa je, da morajo pri tej združitvi misliti tudi na potrebe in upoštevati pravice slovenske narodne skupnosti ter se bomo odločno borili proti temu, da bi nas porinili na periferijo večjih upravnih enot, medtem ko v njihovih središčih ne bi bilo več prostora za naš jezik.” Enako se Slovenci tudi ne moremo upirati industrializaciji našega ozemlja, vendar „zahtevamo, da dajo enake možnosti tudi slovenskim podjetjem ter da nova podjetja, ki prihajajo na našo zemljo, spoznajo in upoštevajo, da tukaj avtohtono živimo Slovenci.”

moral za vse boriti. To je nauk zgodovine, nauk naše narodnoosvobodilne borbe in tudi nauk za našo bodočnost. Če se bomo vztrajno borili, potem bo tudi večinski narod in bo tudi država spoznala, da je treba priznati prisotnost našega človeka na koroških tleh, da je treba upoštevati naše potrebe in zahteve ter da je končno treba spremeniti tako imenovano koroško miselnost, tisto mentaliteto, ki je skozi petdeset let ovirala in onemogočala reševanje našega vprašanja. Potem bo avstrijska družba spoznala, da je minil čas tiste stare „nedeljene in svobodne“ Koroške, ki je bila in je samo alibi za velikonemško miselnost; spoznala bo, da mora nova koroška miselnost vsebovati Koroško dveh enakopravnih in svobodoljubnih narodov!”

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UK

ukrep: dal jo bo likvidirati. Do takrat pa bo njena mati za zapahi kot talka.

Že je nameraval oditi iz pisarne, ko je prišel oficir, ki je vodil manj pomembno agenturo ter mu sestavljal pregledne in poročila. Prevzel je papirje in ga odslavil. Na hitro je pregledal poročila in pogled se mu je ustavil na zadnji strani, pri obvestilu nepomembnega izvidnika iz obrobne vasi: tam se je pojavil komandant gorenjskih varnostnih skupin VOS, znan pod imenom Tonček.

Wolf se je zdrznil kot lovec, ki naleti v džungli na svežo tigrovo sled. Srce mu je začelo hitreje utripati, v možganih pa so se utrili spomini.

Poleg von Graffa zdaj še ta nevarni človek v bližini, ki se prav gotovo ni priklatil sem in tudi ne brez vzroka... „Kaj neki ga je prignalo?” se je vprašal. Vsa poročila v zvezi z njim so ga spominjala na neljube dogodke. Pojavljal se je iznenada in prav tako tudi izginjal, neznan kam. Wolf ga je krstil za morskega psa, ki mu je od časa do časa raztrgal mrežo, da je bila povsem neuporabna. Vedel je, koga je iskal. Agenti so za njim izginjali, kot bi se udri v zemljo. Že dve leti je trebil ta plevel. In zavoljo njega bo moral ostati tu, prav sedaj, ko se je namenil za nekaj dni v rajh na obisk k materi.

Dvignil se je in prinesel iz železne omare njegovo mapo s fotografijami, nalepljenimi na prvi strani. Z njih se mu je smehljalo dobrodušen obraz mladega fanta z veselimi očmi, v katerih je Wolf kot dober poznavalec ljudi zaznal fanatičen žar in nevaren zanos.

Nad njegovo fotografijo je lastnoročno napisal: „Zelo nevaren.”

Njegovo ime je bilo povezano z najhujšimi udarci, ki jih je doživel nemški vojni stroj na Gorenjskem. Bil je pri poboju specialne skupine leteče policije v Rovtahn, kjer se je od 54 mož vrnil en sam, pa še ta ranjen; drugi so bili

vsí pobiti. To je bil človek, ki se je v treh letih vojne izmuznil že iz neštetihih zank... Lovili so ga že prej, preden je on prevzel ustanovo; oficir ki mu je predajal dolžnost, ga je posebej opozoril nanj.

Med ukrepi, ki naj bi surovo zatrli osvobodilno gibanje, so v letu 1942 predvideli preselitev vseh družin partizanov, ki bi utegnile pomagati sovjecem v hosti, v rajh oziroma v koncentracijska in druga taborišča. Spomnil se je, da je prišla na spisek tudi družina obveščevalca Tončka. Čez nekaj dni je čakalo Wolfa presenečenje. Natararica mu je dala pismo, ki ga je bil oddal zanj neznan gospod in takoj izginil.

Odprl je predal. Po dveh letih je to pismo še vedno hranil. Na njem je bilo črno na belem njegovo pravo ime in položaj, čeprav ga je takrat poznalo še zelo malo ljudi.

Wolf je preziral nevarnosti in se večkrat celo sam po nepotrebem izpostavljal. Groznje posameznikov pa so bile njegova šibka točka, ki jo je odkril samo general in jo tudi primerno izrabljal.

Z mešanimi občutki je zrl na vrstice, pisane s potezami odločnega človeka:

„Zvedel sem, da ste moje starše zaprli v begunjsko kaznilnico in jih nameravate poslati v taborišče. Vedite, da se maščujete nad nedolžnimi ljudmi in ravnate povsem protipravno. Midva z bratom sva polnoletna. Za boj proti vam sva se odločila sama, na lastno pest. S to stvarjo najini starši nimajo nobene zveze. Če mojih staršev ne izpustite in če se jim skrivi en sam las na glavi, vedite, da vas bova midva z bratom osebno spravila s sveta in vas poiskala, tudi če bi vas bilo treba iskati v Reichstagu v Berlinu.

Da ne govorim tjavdan, vam povem, da sem bil včeraj v kavarni v Park hotelu. Sedel sem v kotu in imel obraz zakrit s časopisom, ko ste vstopili v družbi kapetana

Branta. Pri pultu ste popili tri čašice žganja. Poznam vas in nikoli vas ne bom pozabil, dokler se ne srečava.”

Ko je preletel te vrstice, ga je spreletel srh. Leto dni pred vojno mu je starejši kolega, dolgoletni kriminalistični svetnik, s katerim sta nekaj časa delovala skupaj proti Kominterni, dejal: „Helmut, vojna se je začela. Obilo posla vas čaka in morda celo kariera. Tvegajte, toda bojte se maščevanja drznih posameznikov kakor hudič križa. Ti so nevarni! Osebnost se ne zamerite nikomur. Poskrbite, da bo s posamezniki obračunal kdo drug namesto vas. Napravite vse, da boste povsod in vedno v temi ozadja. To je najboljši recept, če bočete prinesli celo glavo skozi pekel, ki prihaja med ljudi.

Komunisti v skladu s svojim naukom mislijo in ukrepajo kolektivno, kot člani gibanja napadajo sistem, ki ga hočejo zrušiti, verujejo pa v človeka. Ti niso tako nevarni, ker krivijo za vse zlo sistem.

Zelo redki pa so posamezniki, ki za sistemom iščejo človeka, predvsem stebre zla in krivce nesreč. Povzročitelj individualnega zla je navadno posameznik ali skupina ljudi, ki jih sistem spodbuja. Tak posameznik pa lahko udari včasih tudi tistega, ki ni kriv.”

Wolf je bil tako premeten, da je to izkušnjo prevzel ne samo kot teoretično točno ugotovitev, marveč tudi kot vodilo pri svojem delu. On sam ni mehčal zapornikov s pretepanjem, osebno jim ni grozil. Bil je zelo vljuden in navidezno prizanesljiv do vseh nasprotnikov, dokler so imeli trohico možnosti obstanka na zemlji.

In tako je, ne da bi kaj dosti pomišljal, spustil Tončkovega očeta in mater domov. Čez nekaj dni je poklical očeta v pisarno in mu — da bi si opravičil postopek — predlagal, naj se do rajha zadržati lojalno in skuša spraviti sinova v dolino k Nemcem. Čeprav mu je stari kimal, da

SMILJAN ROZMAN

BORI

Nekoč so zasadili bore. Sredi širnega polja, sredi njiv. Zasadili so jih otroci. S svojimi majhnimi rokami so zagrebli v mehko zemljo še prav tako majhne in nežne korenine. Potem so vsako sadiko še zalili, da bi ji dali moč za prve dneve rasti v novem okolju.

Nekdo od starejših mož je rekel: „To bo nekoč lep gozd, otrokom v veselje in starim v uteho.“

Otroci? Komaj so mu verjeli, saj je bil nasad borov podoben okoliškim njivam, na katerih so rasli krompir, koruza in žito.

Toda bori so rasli. In otroci tudi. Postali so odrasli možje. Bori pa so bili še vedno mladi bori, kajti bori rastejo počasneje od ljudi. Možje so hodili na bližnji hrib, pod katerim je spalo polje. Kazali so na temno zeleno preprogo sredi rumenih njiv in govorili s ponosom: „Mi smo posadili ta gozd. Še takrat, ko smo bili otroci. Kako pametno je

bilo to. Vas se skriva v njegovem zavetju in vse dehli.“

Možje, tisti, ki so kot otroci zasadili bore, so imeli otroke in ti otroci so že tekali po borovem gozdu, vdihavali smolnati vonj, plezali na drevesa in poslušali ptičje petje. Kajti ptice so spletle v borovem gozdu svoje domove.

In bori so rasli, rasli v nebo. Kot da bi se želeli z vrhovi dotakniti njegove modrine. Iglaste veje so hotele požgečkati mimo bežeči oblak. Vzpeti so se hoteli do zlatega sonca.

Bili so močni bori. S koreninami so se zadržali v vlažno zemljo in zemlja jih je hranila, saj so bili njeni otroci. Z vejami so se dotikali drug drugega; mogočna vojska. Če je zašla mednje sapa, so zašepetali, kot da pripovedujejo pravljico iz davnih dni. Če se je zagnal vanje veter, se je gozd spremenil

v velike stare orgle. Otroci so se skrili za zapeček in preplašeno poslušali mogočno glasbo. Ko se je veter izgubil v daljavi, ko so bori utrujeni od petja zasanjali v tišini, si otroci še nekaj dni niso upali mednje.

Otroci tistih otrok, ki so posadili bore, so imeli svoje otroke in tudi ti otroci so postali možje. Vendar ti niso več vedeli, kako je gozd nastal. Niso več čutili do njega tiste ljubezni kot njihovi predniki.

Mož, katerega praded je nekoč predlagal, da zasadijo bore, je rekel: „Zakaj bi rasli brez koristi. Izcedimo iz njih smolo.“

Tako so tudi storili. V vsako drevo so zasekali zarezi in podnje pritrtili lončke.

Bori so začeli krvaveči. Njihova moč se je počasi izcejala v lončke. Te so ljudje pridno praznili. Smolo so potem prodali. In tako je šlo nekaj let.

Bori niso več rasli v nebo. Njihova moč je

splahnela v mošnjičkih ljudi. Nekoč lepa temno zelena barva se je spremenila v rumenkasto rjavo. Tudi smole je bilo iz dneva v dan manj, dokler ni povsem usahnila.

Tedaj so rekli ljudje: „Ta gozd je bolan, zanič. Posekali ga bomo. Nobene koristi nimamo več od njega.“ In tako so tudi storili.

Pozabili so pa, da je postal gozd zanič zaradi njih samih; zaradi smole, ki so mu jo ukradli. Kajti ljudje marsikdaj marsikaj pozabijo.

Vi ste majhni

Vi ste majhni, leto je veliko, v nedogled vam teče pestra pot. Slika se odgrinja vam za sliko, letni čas jih vam vrsti povsod.

Cvetje leta vam v lase z vejevja, sonce vas poljublja na srce, sadje meče prav pred vas se z drevja, sneg vam čara pravljice v gore.

Kjer se le krajina v dalji guba, čaka vas še neokusen dar. Komaj vam mračni slezo izguba, že ji silje nove sreče žar.

Majhni ste na tem velikem svetu, vendar vaš, le vaš je ves ta svet. V prt svilen ste vikani, cvet ob cvetu, prt pa je čez vso zemljo razpet.

Majhni zrete v te velike čase, vendar vaš je ves bodoči čas. V njem zibali boste zlate klase, ko bo delal črno prst iz nas.

Lili Novy

FRANCE FILIPIČ

Sestra navihanka

V bolnišnici v velikem mestu je sestra, katere se je prijelo ime Navihanka. Zares je zelo navihana, rada se smeje in pove kakšno okroglo. In polna je nenavadnih domislekov. Seveda ima rada otroke in otroci tudi njo, samo nagajivci se je nekoliko boje. Sestra Navihanka namreč tudi najbolj sitnega otroka brž užene v kozji rog.

Vsako jutro že navsezgodaj pokuka v otroško sobo in povpraša, ali so otroci pridni. Resnici na ljubo je treba povedati, da se med njimi vedno najde kakšen, ki razgraja, ne uboga, se boji injekcije in noče jemati zdravil. Tudi takšni so vmes, ki jokajo za prazen nič in mislijo, da nje najbolj boli in se jim godi najhujše na svetu.

Ko sestra Navihanka pozve, kako je kaj s pridnostjo, brž izbere med otroki dva največja nepridiprava ali cmeravca in si ju vtakne v žep, pravzaprav enega v levi, drugega pa v desni žep svoje bele bolniške halje. Potem z obema otrokoma v žepu ves dan opravlja svoje delo po oddelku. In dve glavici, ki kukata sestri iz žepa, lahko medtem marsikaj vidita. V operacijski dvorani je polno krvi in gnoja in strašnih ran, najgroznejše pa je v sobah, kjer ležijo stari ljudje, saj nekateri med njimi bropejo v poslednjih vzdihljajih, na upadlih obrazih pa sta jim zarisana muka in žalost.

Otroka, ki ju nosi Navihanka s seboj, morata vse to gledati. Sprva kričita kot na raznju, ker ju sestra tako prena-

ša, a polagoma utihneta. Saj nista slutila, da je v resnici toliko trpljenja na svetu in toliko gorja in bolečin! A najbolj ju pretrese, ko opazita, da ljudje prav najhujše bolečine prenašajo vdano, brez joka in vzdihovanja.

Zvečer ju sestra Navihanka prinese nazaj v njuno otroško sobo in odloži vsakega v njegovo posteljo. Čisto mirna sta. Ze naslednji dan sta najbolj pridna otroka v otroški sobi. Rada jemljeta zdravila, ne bojita se injekcij in nič več ne jokata, zakaj venomer se spominjata, koliko morajo drugi ljudje več pretrpeti kot onadva, pa nič ne jokajo in ne sitnarijo.

Kadar boste vi prišli v bolnišnico, dragi otroci, le pazite, da vas sestra Navihanka ne bo vtaknila v žep.

KLASJE

Nekoč je šel kmet s sinom na polje, kjer je dozorevalo žito. Deček je opazoval klasje in vprašal očeta:

„Oče! Zakaj pripogiba kakšen klas ponižno glavo, medtem ko jo kakšen drugi drži pokoncu? Ta, ki jo drži pokoncu, je gotovo poln zrnja, medtem ko je drugi prazen.“

Oče je utrgal šop klasja in rekel sinu:

„Glej, ta klas je pripogibal glavo, pa je poln zrnja; ta drugi pa, ki jo je držal pokoncu, je prazen. Pomni: samo prazen klas drži glavo pokoncu.“

Sin je razumel te besede in bil hvaležen očetu.

(Narodna)

SKLENIL JE TAKOJ PREIZKUSITI MOČ ČAROBNIH OPANK.

... OPANKE SO BILE RES ČAROBNE! MUK JE LETEL KOT VETER PO ZRAKU. 24

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKA

bo napravil vse, kar želi, je bil prepričan, da si misli svoje. Že sam videz trdega moža je pričal, da jabolka niso padla daleč od drevesa.

Vedel je, da ga eden od teh dveh fantov slej ali prej lahko poišče. Sicer so tu postojanke, toda obdaja jih gozd, ki sega do hiš in do jezera. Tudi v vilo, kjer stanuje, se drzen fanatik lahko vihota. V hotelu — kakor drugi — pa vseeno ni maral stanovati. Udobnosti vile se ni hotel odreči za nobeno ceno.

In kaj išče Tonček? Koga in zakaj? To mora čimprej ugotoviti!

16

Tonček, poveljnik varnostnih skupin VOS, se je že nekaj časa mudil na Bledu. Menil je, da bo najbolj varen v bližini poveljstva gestapa. Zato si je izbral za bivališče najbolj obiskano gostilno Planinc, kjer so se shajali gostje vseh vrst. Tu so vsem dostojno postregli že v mirnih časih, pa tudi med vojno. Gostilna je stala nasproti hotela Jekler, tako da je skozi reže zaves lahko opazoval vhod v hotel, kamor so prihajali in odhajali oficirji z mrtvaškimi glavami na kapah ter se šalili pred vrati s prijazno hotelirko.

Nevarna sosesčina ni prav nič motila njegovega dobrega teka in trdnega spanca. Gostilničarka je imela moža pri partizanih. Podnevi je bil Tonček zaklenjen v sobi, ki mu jo je velikodušno odstopila, v mraku pa je odhajal na ogled, oblečen v plašč, kakršne so nosili civilni policisti, z zavahanim ovratnikom ter na oči pomaknjenim klubokom. Iskal je gestapovskega ovaduha, domačina, ki je z raztrganci strahoval domačine pod Pokljuko in ogrožal kurirske zveze. Sklenil je, da ga bo ubil, pa četudi pred samim Park hotelom. Toda ni imel sreče. Bilo je tako, kot

bi čakal srnjaka, ki izstopi vsak dan drugje, največkrat pa ostane kar v hostli.

Vsak večer je napravil obhod: mimo Park hotela do hotela Toplic in naprej do pošte, potem se je vračal mimo šole nazaj, od koder je bil prišel. Zaneslo ga je tudi do kina ob cerkvi. Tam je včasih postal med policisti in vojaki, ki so poleg redkih civilistov obiskovali predstave — kinematograf je predvajal same propagandne filme.

Na najbolj prometni ulici mesteca, ki je bila obdana s postojankami policije SS, vojske, uradi gestapa in žandarmerije ter naseljena večidel z Nemci, niso nikogar legitimirali. Sicer pa je bil Tonček vedno pripravljen legitimirati se. V prsnem žepu sta mu tičala walter in težka belgijska parabola, ki sta mu zbujala samozavest in občutek varnosti.

Pravzaprav so bili Nemci v postojankah mirni, vljudni in zanimivi ljudje, prav nič podobni tistim, ki so prihajali v gorske vasi in gozdove. Tončkov obraz pa je bil tako nedolžen in zbran, da ni zbujal nobene pozornosti. Motilo ga je le to, da je srečaval na ulici tudi ljudi, ki jih je že zdaleč prepoznal in bi tudi oni lahko prepoznali njega.

Tonček ni bil sam na lovu. Pomagala mu je skupina mladincev-skojevcev. Toda kot zakleto — gestapovec mu je vsak večer izginil izpred cevi kakor duh.

Samo enkrat ga je srečal. Pri vrtih trafike sta se skoraj zaletela drug v drugega. Le za hip je ujel njegov razbrzdani obraz in nemirne oči. Kot bi začutil, da mu preti nevarnost, se je izdajalec brž pomešal med skupino policistov, ki so priškorjali izza vogala, smuknil čez cesto in se spustil naravnost k zadnjemu vходу Park hotela, kjer je izginil. Potem so ga čakali do policijske ure, pa ga ni bilo več na spregled.

Naslednji večer je Tonček napravil obhod okoli policijskih zgradb z občutkom rahle nestrpnosti, ker se ga je

držala smola. Morda ga je izdajalec prepoznal ali pa slutil, kaj mu grozi? Vračal se je ob jezeru, kjer ni bilo dosti ljudi. Naslonil se je na vrbo, sklanjajočo se globoko nad vodo, in se zagledal proti otoku in temni gmoti Jelovice. Zahotelo se mu je nazaj v gozdove. Zmanjkalo mu je potrpljenja. Vedel je, da jo bo moral pobrati, ne glede na uspeh. Vsaka stvar ima mejo — čeprav je tema, utegne zbuditi pozornost. Bližala se mu je skupina policistov. Hrupno so šli mimo, zanj se sploh niso zmenili.

Za njimi je počasi prišel teman, visok oficir, ki je pestoval na trikotni ruti levo roko. Šel je naravnost k Tončku in ga po nemško ogovoril:

„Oprostite, prosim. Imate ogenj?“

„Da. Trenutek, prosim.“

Tonček je s prosto roko iskal po žepih vžigalnik, z drugo pa je stiskal pištolo.

Neznanec je v eni roki držal cigareto, drugo pa je prav tako kot on tiščal v žepu in ga pozorno motril. Oči so se mu svetile ko dva diamanta.

Desetinke sekunde so bile dolge, napete.

„Prosim.“

Tonček je naglo ukresal vžigalnik in dvignil plamenček k oficirjevemu ustom. Srečal se je z njegovimi očmi, v katerih je zasijal zelenkast ogenj. Oficirjev obraz je postal nenadoma ves prežeč; v siju vžigalnika se je umiril, vendar le navidezno.

Ko je oficir globoko vdihnil in potegnil vase dim, Tončku ni ušlo, kako so njegove oči spolzele od njegovega obraza do roke, ki jo je tiščal v žepu. Ta roka je na neznanca učinkovala tako kakor glava naočarke, ki jo je bil zamenjal za vejo.

„Hvala lepa,“ je dejal oficir, zakašljal in dodal: „Vi niste Nemec, gospod?“

(Nadaljevanje sledi)

Od leta 1393 **Pliberški sejem na travniku**

NAJVEČJE IN NAJSTAREJŠE LJUDSKO SLAVJE JUŽNIH PREDELAV KOROŠKE
OD SOBOTE 4. DO PONEDELJKA 6. SEPTEMBRA 1971

Slovenske
zadruga
v Pliberku
in okolici

Hranilnica in posojilnica
PLIBERK — ŠMIHEL — ŽVABEK

Kmečko gospodarska zadruga
PLIBERK — ŠMIHEL

Kreditne zadruga opravljajo denarne posle, blagovne zadruga pa dobavljajo najrazličnejše potrebščine za vsakogar. **Poslužujte se vaših domačih zadrug!**

Trgovina z avtomobili in mehanična delavnica

Hans Schneider

PLIBERK — DRVEŠA VAS

- Simca Service
- Trgovina z novimi in rabljenimi avtomobili
- Shell-črpalka
- Specialna naprava za zaščito podvozja proti rji

Mizarstvo

Hanzej Leitgeb

Šmihel nad Pliberkom
St. Michael ob Bleiburg

- Kvalitetna izdelava vseh vrst mizarških del
- Specialna izdelava kuhinjske opreme
- Priznana stavbeno mizarstvo

ELEKTRO

**MICHAEL
HOLLAUF**

PLIBERK - BLEIBURG

IZVAJA STROKOVNJAŠKO VSAKOVRSNE ELEKTRICNE INSTALACIJE VODE ZA TOK SVETLOBNE NAPRAVE — ZAŠČITNE NAPRAVE PROTI STRELI
Trgovina električnih potrebščin

Gostilna - penzion

MARIJA IN LEKŠ KOS

Borovje pri Pliberku
Worujach bei Bleiburg

- Prijetna gostilna za domače in oddaljene goste ● tujske sobe za letoviščarje ● zdrava lega, tihota, gozd, polje in travnik ● lep razgled na spodnje Karavanke. Zadnja gostilna pred mejo.

Steklarstvo

Gregor Schippeck

- Gradbeno portalno in profilno zastekljenje

Pliberk - Bleiburg

KOLODVORSKA GOSTILNA

Elfriede Jörgl

DRVEŠA VAS - EBERSDORF
KOLODVOR PLIBERK

- PRIJUBLJENA RESTAVRACIJA
- NEGOVANE PIJAČE — OKUSNA JEDILA
- DOMAČA IN SOLIDNA POSTREŽBA

GOSTILNA

KATHREIN

H. Enzi

Šmihel nad Pliberkom
St. Michael ob Bleiburg

Prijetna gostilna pod Katarinskim hribom
Dobra postrežba: specialitete, jedila in pijače

Čevlji in športni artikli

Franz Wreschnigg

9150 Bleiburg - Pliberk

- Bogata zaloga čevljev vseh vrst
- Na sejmišču velika razprodaja čevljev iz zaloge

MIZARSTVO

Josef Grauf

PLIBERK
BLEIBURG

Priznana delavnica za vsakovrstno pohištveno in gradbeno mizarstvo. Svojim naročnikom daje koristne strokovne nasvete.

Trgovina

KARL FERRA

PLIBERK
BLEIBURG

Bahnhofstraße 16
Postgasse 13 Telefon 219 in 220

- Specerija
- Železnina
- manufaktura
- kmetijski pridelki
- gradbeni material

KAVARNA — RESTAVRACIJA

„BRÜCKE“ MANFRED IN REINHILDE **MLINAR**
PLIBERK — BLEIBURG

Ob pliberškem sejmu seveda k „Brücke“! Gostitelja skrbita vedno za veliko izbiro jestvin (specialitete na žaru) in negovane pijače. Za dobro voljo in ples igra prvovrstna godba „CARINTHIA-COMBO“ od petka zvečer do ponedeljka.

Negovane pijače, izborna kuhinja, tujske sobe, solidna postrežba v gostilni

LAMM

PLIBERK - BLEIBURG

Trgovina

Terezija in Franc Kušej

Šmihel nad Pliberkom
St. Michael ob Bleiburg

Bogata ponudba in izbira vsakovrstnih potrebščin za vsakega. ● Kvalitetni prodajni artikli. ● Priznana domača in solidna postrežba!

**NAKUPNI
CENTER**

kupuj **KRAUT** u in varčuješ
pri

PLIBERK - BLEIBURG

Na sejmskem travniku ne razstavljamo. Odprto imamo tudi v nedeljo. Upoštevajte naše posebno ugodne SEJEMSKE POSEBNE PONUDBE v naših izložbah

Vrtnarstvo

Zofija Ules

Pliberk - Bleiburg

- POVRTNINA
- ROZE
- SOPKI (BUKETI)
- VENCI

STROKOVNA TRGOVINA ZA ČEVLJE

Josef Kreusel

PLIBERK BLEIBURG
KLOPINJ KLOPEIN
SINČA VAS KUHNSDORF

- Izdelava po meri in popravila
- Ugodne cene
- Razstavljamo tudi na sejmišču

- KOVTRI
- MATRACE
- OBLAZINJENO POHIŠTVO

TVRDKA
FERDINAND STEFITZ
PLIBERK - BLEIBURG

GOSTILNA ŽELEZNIK

Priznana in priljubljena gostilna sredi vasi, v njej se počutijo gostje od blizu in daleč prijetno in domače

**HERTA
IN
SIMON
MARIN**

Loibach b. Bleiburg - Libuče p. Pliberku

Slikar in pleskar
mojster

Josef Čuješ

PLIBERK - BLEIBURG

izvaja vsa v slikarsko in pleskarsko stroko spadajoča dela z odličnim strokovnim znanjem v zadovoljstvo vseh naročnikov

Karl Kotschnig

- TRGOVINA S KMETIJSKIMI STROJI
- REPARATurna DELAVNICA
- KLJUČAVNICARSTVO
- ČRPALKA ZA BENCIN

Šmihel nad Pliberkom
St. Michael ob Bleiburg

OBISČITE NAŠO RAZSTAVO NA SEJMU!

Trgovina z lesom **ŠTEFAN TRAMPUŠ** NONČA VAS — EINERSDORF
Podjetje z žago **PLIBERK — BLEIBURG**

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Pohištvo v veliki izbiri in ob ugodnih pogojih dobavlja
in na dom dostavlja

RUTAR-Dobrla vas

POHIŠTVO vsakdo potrebuje! RUTAR vsako željo izpolnjuje!

A-9141 Eberndorf - Dobrla vas, telefon 0 42 36 - 281

Gottfried Glawar

Libuče pri Pliberku
Loibach bei Bleiburg

Zimmerer, Säge- und Parkettenwerk
Erzeugung und Verlegung von Normal- und
Mosaikparketten in Buche und Eiche
Tesarstvo, žaga in izdelava parketov
Proizvodnja ter polaganje navadnih in mozaič-
nih parketov, bukovih in dobovih
Pri vaših gradbenih podvzemih se obrnite na
nas — radi vam svetuemo neobvezno in
brezplačno

V trgovini s stroji

Max Traun

Pliberk - Bleiburg

- vse poljedelske stroje
- šivalne stroje
- radio-aparate
- kolesa in motorna kolesa po ugodnih ce-
nah in plačilnih pogojih

Zidarski mojster

HANS VODIVNIK

PLIBERK - BLEIBURG

Vsa v zidarsko stroko spadajoča gradbena
dela izvaja priznano podjetje v zadovoljstvo
naročnikov

SCHLOSS-HOSEN

August Stefitz

Pliberk - Bleiburg, Loibacher Straße 11

- Moške hlače
- Ženske hlače
- Otroške hlače

Velika izbira - Na cene 30 % popusta

GOSTILNA
„RÖSSELWIRT“

FRANC IN IDA

STEFITZ

PLIBERK
BLEIBURG

Novi moderno zgrajeni in opremljeni
prostori. Kvalitetna kuhinja - vsak čas
okusna jedila; negovane pijače - kava
Solidna in vljudna postrežba.

V uli na sejmskem prostoru igra za
zabavo godba „ALPEN-ECHO“

V strokovni trgovini: pisarniške potreb-
ščine, šolske knjige in potrebščine, ča-
sopisi, časniki, igrače, otroška oblačila,
parfumerija in drugo.

Mizarski mojster

Herman Kuschej

PLIBERK - BLEIBURG

Odlična delavnica pohištve-
ne oprave in gradbenega mizarstva

Barbara Suschnig

Pliberk - Bleiburg
Loibacher Straße 1

- Kemično čiščenje oblek
- Kvalitetno delo in solidna postrežba

GOSTIŠČE

„Juena“

ALOJZ IN LENKA GREGORIČ

ČEPIČE - GLOBASNICA

V sodobno opremljenem modernem gostišču
„JUENA“ v osrčju Podjuna se gostje počutijo
udobno in prijetno. Radi se ustavijo v tej re-
stavraciji, kjer jim Alojz in Lenka gostoljubno
in v prijetni domačnosti postrežeta z dobrimi
jedili in izbranimi pijačami.

Poskrbljeno pa je tudi za športne zabave.

Raiffeisenkasse

PLIBERK - BLEIBURG

Izvajamo vsakovrstne bančne posle
M e n j a l n i c a

- hranilne vloge
- varčevanje šolarjev in mladine
- giro vloge
- mezni konti
- posojila
- krediti
- mali krediti
- valute
- potni čeki
- vrednostni papirji

Kärntner Sparkasse

FILIALE BLEIBURG   PODRUŽNICA PLIBERK

Govorimo tudi slovensko

Opekarna
Stefan Liesnig
Pliberk - Bleiburg

- Klotni kamni
- Kvadri
- Stropi tipa Katzenberger
- Betonska opoka in strešniki
- Cevi
- Posek, gramoz

GOSTILNA ŠERCER

V ŠMIHELU

gostilničarka
MILKA MLINAR

- Odlična postrežba
- Prvovrstne kvalitete
- Udobni in prijetni prostori

Dolfe Primoschitz

TOTAL črpalka za
bencin v Libučah
Zadnja pred mejo

LOIBACH - BLEIBURG
LIBUČE - PLIBERK

Vse za Vašo hišo in gospodarstvo
Vam nudi najugodnejše

VELETRGOVINA

VALENTIN
IN ANGELA **BLAŽEJ**

Lefos spet stojnica
na sejmskem travniku

PLIBERK - LIBUČE
telefon (0 42 35) 394 — nočna številka 302

NON-STOP

Valentin Krol

lesno gradbeno podjetje

Nonča vas 50 - Einersdorf
9150 BLEIBURG - PLIBERK
telefon (0-42-35) 325

Čevljarski mojster

Valentin Karnitschnig

Pliberk - Bleiburg

Priznana trgovina s čevlji vseh vrst
na glavnem trgu (10.-Oktober-Platz)
Kupujte pri nas — zadovoljni boste!

Ob sejmih
in ob vsakem letnem času
prijemo priznano
odlično in osvežujoče pivo
pivovarne

SORGENDORF

GOSTILNA

LIPEJ STEFAN

GUTOVNIK

Šmarjeta pri Pliberku
St. Margarethen bei Bleiburg

- Gostoljubna gostilna v sončni šmarjeti.
- Privlačna izletniška točka, lep razgled
- Tujske sobe
- Dobra in zadovoljiva postrežba

Valentin Breitnegger

Cirkovče   Pliberk
Schilterndorf   Bleiburg

Trgovina z gradbenim materialom
in podjetje za zemeljska dela

Ustreže odjemalcem v popolno zadovoljstvo

PEČARSKO PODJETJE

Albert Rader

PLIBERK - BLEIBURG

- PLOŠČICE ZA TLAKOVANJE
- STEDILNIKE
- PEČI
- MELLERJEVE PEČI
- OBLOGE

Trgovina

Pavel Močilnik

Pliberk - Bleiburg

Specerija — perilo — konfekcija
Domača postrežba — Solidne cene

Josef Vogl

Dvor pri Pliberku
Hof bei Bleiburg

Gradbeno in pohištveno mizarstvo